

ENERGENTI

Vse sile je treba usmeriti v večjo energetske samozadostnost

Zaenkrat vse kaže, da bodo visoke cene na veleprodajnih trgih vztrajale še vsaj do konca naslednje zime. Povečevanje energetske učinkovitosti in postavitev lastnih samooskrbnih proizvodnih naprav je eden najbolj učinkovitih dolgoročnih odgovorov na reševanje energetske krize.

Barbara Perko

Gospodarska zbornica Slovenije, Energetska zbornica Slovenija (EZS), pristojne institucije in celotno gospodarstvo dogajanje v sektorju energetike zelo pozorno spremljajo. »Največji porabniki energentov, kot je recimo energetske intenzivna industrija, so seveda tisti, ki so trpko okusili enormno povečanje cen, po drugi strani so bile vlade prisiljene sprejeti določene ukrepe – od zavezitve cen do energetske bonon za gospodinjstva in finančne pomoči podjetjem, nekatere so se odločile tudi za zamrznitev določenih prispevkov na računih za električno energijo. V EZS, kjer omenjenim kratkoročnim ukrepom nismo nasprotovali, smo pa dejali, naj bodo premišljeni, sicer pričakujemo določena, tudi večja, nihanja cen energentov na trgu in s tem nestabilnost razmer še naprej,« pravi **izvršna direktorica Energetske zbornice Slovenije Ana Vučina Vršnak**.

Sedanje stanje nas še dodatno opominja, kakšno tveganje predstavlja odvisnost od tujih, predvsem fosilnih, virov energije, zato moramo tudi na podlagi sedanjega zelo zahtevnega stanja za vse deležnike na trgu vse sile usmeriti v večjo energetske samozadostnost države. Trenutne razmere so po mnenju EZS idealne, da se naporji vseh deležnikov usmerijo v izvedbo

dolgoročnejših ukrepov, med katere lahko uvrstimo vlaganja v zadostne zmogljivosti oziroma izgradnjo novih, tudi jedrskih, proizvodnih enot za električno energijo in v vse razpoložljive obnovljive vire energije (OVE), pa tudi v energetske izrabo odpadkov, saj odpadki, ki so primerni za termično obdelavo, predstavljajo domači vir energije in s tem vplivajo na dvig energetske samozadostnosti. Energetska samozadostnost je tudi eden od ciljev, ki jih je Gospodarska zbornica Slovenije zapisala v strateški načrt razvojnega preboja Horizonti prihodnosti.

»Z vidika gibanja cen zemeljskega plina na trgu se je treba zavedati, da so cenovne ravni izpred dveh let preteklost,« poudarjajo v Geoplinu.

Cenovne ravni izpred dveh let so preteklost

Zaradi nepredvidljivih razmer na energetskem trgu Evropska unija in posamezne države članice iščejo načine zmanjševanja odvisnosti od ruskih virov energije. »Pri tem želimo poudariti, da v Geoplinu ves čas zagotavljamo nemoteno dobavo zemeljskega plina našim odjemalcem, pri čemer dobava zemeljskega plina iz Rusije

trenutno poteka nemoteno in skladno z obvezami dolgoročnih pogodb oziroma trenutnimi potrebami kupcev. To velja tudi po 1. aprilu 2022, ko je predsednik Ruske federacije podpisal dekret, na osnovi katerega bo treba za dobavljen zemeljski plin od zdaj naprej plačila izvajati v ruskih rubljah,« pojasnjujejo v **Geoplinu**.

»Z vidika gibanja cen zemeljskega plina na trgu se je treba zavedati, da so cenovne ravni, ki smo jih poznali pred enim dvema letoma, preteklost. Do konca letošnjega leta bo gibanje cen v veliki meri odvisno od dveh dejavnikov – razvoja konflikta v Ukrajini ter s tem povezanih sprememb v dobavah zemeljskega plina v Evropo. Slednje predvsem velja v času poletja, ko se običajno polnijo plinska skladišča. Za ta je Evropska komisija predlagala 80-odstotno zapolnjenost kot minimalno raven, ki naj bi jo Evropa dosegla do 1. novembra 2022. Zagotovitev dovoljšnih količin zemeljskega plina v Evropi bo ob nepredvidljivi situaciji torej ključno pri pripravi na prihodnje zimsko obdobje. V primeru potencialne prekinitve obstoječih dobavnih poti pa bo ključno vlogo igrala diverzifikacija virov,« napovedujejo. »V Geoplinu imamo že sedaj diverzificiran nabavni portfelj, glede na situacijo pa seveda v tem času iščemo

še dodatne vires. Pri tem poudarjamo, da na področju popolne diverzifikacije od ruskih virov in sprememb energetske strukture v Sloveniji ne gre pričakovati hitrih sprememb, saj tovrstne spremembe terjajo čas. Pri prestrukturiranju virov moramo namreč delovati strokovno in odgovorno do odjemalcev, ki jih oskrbujemo, z namenom zagotavljanja zanesljivosti oskrbe ob hkratni ekonomski vzdržnosti ponujenih rešitev.«

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: Drugi blok jedrske elektrarne

Ob določitvi datuma za zapiranje TEŠ 6 je nujno potrebna odločitev o nadomestitvi tega deleža oskrbe z energijo. Za stabilno in zanesljivo samooskrbo z energijo je izgradnja 2. bloka jedrske elektrarne Krško do obdobja izhoda iz premoga nujno potrebna.

Za Slovenijo dolgoročno najboljše rešitev vidijo na srednji rok v intenzivnejši diverzifikaciji nabavnih virov, na dolgi rok pa v širitvi zmogljivosti nekaterih plinovodov in terminalov utekočinjenega zemeljskega plina v neposredni soseščini. Vedno večji poudarek je tudi na izboljševanju energetske učinkovitosti pri porabnikih energentov. »Kljub vsemu menimo, da bo zemeljski plin v naslednjem desetletnem obdobju odigral pomembno vlogo t. i. tranzicijskega energenta, ki po vseh strokovnih analizah pomeni tudi dobro osnovo za širitev uporabe obnovljivih virov energije, kot je na primer vodik,« dodajajo.

V primeru zaostrovanja odnosov z Rusijo ni izključena nadaljnja rast cen

Cene električne energije na evropskih veleprodajnih trgih se gibajo povsem v skladu z gibanji cen premoga, zemeljskega plina in emisijskih kuponov. Po rekordno visokih nivojih v drugi polovici lanskega leta so se v začetku letošnjega leta razmere na trgu nekoliko umirile, a je kriza v Ukrajini postavila pod vprašaj uvoz vseh energentov iz Rusije in s tem nadaljevanje rasti cen vseh energentov, pojasnjujejo v **Gen-I**. »Zaenkrat vse kaže,

»Vlaganje v najrazličnejše zelene projekte vidimo v EZS kot bistvene za nadaljnji razvoj družbe. To se sliši kot floskula, ki jo lahko izreče vsakdo na vsakem koraku, a nismo tako »zeleni«, kot se radi vidimo.«

Ana Vučina Vršnak,
izvršna direktorica EZS

da bodo visoke cene na veleprodajnih trgih vztrajale še vsaj do konca naslednje zime, ni pa za izključiti nadaljevanja rasti cen v primeru zaostrovanja odnosov z Rusijo,« menijo.

»Zaostrovanje odnosov z Rusijo lahko potisne cene energentov na dosti višje nivoje, kot so trenutno, in to še posebno velja za zimo 2022/2023. Iz tega razloga bi bilo treba zakupiti količine energentov najkasneje v začetku jeseni 2022. Po drugi strani pa v primeru premirja v Ukrajini in končanja vojne lahko cene energentov padejo na nivoje pred začetkom vojne oz. še nižje. Glede na to, da so trenutno cene energentov v rokah politike, ki je nepredvidljiva, je najboljši način v naprej postavljena strategija nakupov energentov in strogo držanje izvajanja le-te,« ocenjujejo v **Gen-I**.

Potrebne količine energentov bi bilo treba zakupiti najkasneje v začetku jeseni 2022, menijo v Gen-I, saj lahko zaostrovanje odnosov z Rusijo potisne cene energentov na dosti višje nivoje, kot so trenutno.

V **Elektru Ljubljana** ne pričakujejo vrnitve cen na obdobje pred krizo, torej v prvo polovico leta 2021. »Prav tako bodo poleg sankcij v ukrajinsko-ruski krizi, ki je dodatno povečala krizo pri dobavi energentov, na cene energentov vplivala tudi visoka inflacijska pričakovanja. Cene elektrike in zemeljskega plina bodo torej še najmanj prvo polovico tega leta ostale visoke,« napovedujejo. »Inflacijska gibanja, ki bodo prav tako močno vplivala na cene energentov, se bodo po umiritvi namreč na cenah odražala z zamikom. To pomeni, da bi umiritev inflacije na nižje cene energentov lahko učinkovala šele proti letu 2023.«

Več bo treba storiti na področju trajnostnega razvoja

V EZS opozarjajo na ovire, ki stojijo na poti še večje izrabe obnovljivih virov energije. »V Eenergetski zbornici Slovenije smo že večkrat izpostavili dolgotrajne in kompleksne postopke pridobivanja dovoljenj za različne energetske objekte, katerih izgradnja je temeljnega pomena za blaginjo družbe, tako da upamo, da bodo iz tega procesa identifikacije ovir izšle tudi kakšne rešitve. Vlaganje v najrazličnejše zelene projekte vidimo v EZS kot bistvene za nadaljnji razvoj družbe. To se sliši kot floskula, ki jo lahko izreče vsakdo na vsakem koraku, a nismo tako »zeleni«, kot se radi vidimo. Več napora bo potrebnega na področju trajnostnega razvoja in krožnega gospodarstva, če naj tudi naši otroci čez desetletje in več živijo v zdravem in naprednem okolju,« poudarja izvršna direktorica EZS Ana Vučina Vršnak.

»Trenutna situacija na trgu jasno nakazuje, kako pomembno je narediti korak v zeleno preobrazbo. Sonce kot vir energije je namreč postal ena izmed najbolj okoljsko čistih, dolgoročno učinkovitih in finančno privlačnih naložb v tem času,« pravijo v **Gen-I**. V **Gen-I** Sonce beležijo več kot dvakratno povečanje zanimanja za postavitev malih sončnih elektrarn, podobno je tudi pri poslovnih odjemalcih in postavitvah sončnih elektrarn.

Povečevanje energetske učinkovitosti in postavitev lastnih samooskrbnih proizvodnih naprav je po mnenju Elektra Ljubljana

eden najbolj učinkovitih dolgoročnih odgovorov na reševanje energetske krize.

Število vlog za priključitev samooskrbnih sončnih elektrarn eksponentno raste.

Izpad prihodkov iz naslova omrežnine bo velika težava

Število vlog za priključitev samooskrbnih sončnih elektrarn eksponentno raste. V Elektru Ljubljana so februarja 2021 prejeli 187 vlog, februarja 2022 pa že 781, kar pomeni skoraj 40 vlog na delovni dan. V **Elektru Gorenjska** so v prvih dveh mesecih leta 2021 izdali 81 soglasij za priključitev samooskrbnih elektrarn, v letu 2022 pa so v enakem obdobju izdali že 265 soglasij za priključitev samooskrbnih elektrarn. V Elektru Ljubljana raste tudi število zavrnitev izdaje soglasja za priključitev samooskrbnih sončnih elektrarn. V letu 2022 se je njihovo število povečalo za približno 6 % v primerjavi z letom 2021.

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: Distribucijsko omrežje

Vlada mora do leta 2030 občutno povečati vlaganja v slovensko nizkonapetostno in srednjenapetostno električno omrežje. Neustrezno nizkonapetostno in srednjenapetostno električno omrežje je namreč lahko resna grožnja načrtom za občutno povečanje razpršene proizvodnje zelene energije, digitalizacije Slovenije in krepitve elektro mobilnosti.

Interes torej je, a kaj, ko je nizkonapetostno omrežje premalo robustno. »Obstoječe distribucijsko omrežje je grajeno za priključevanje odjema in ne proizvodnje,« razložijo v Elektru Ljubljana. »Za večje elektrarne (50 kW in več), ki se vključujejo v TP ali SN-omrežje skupaj z industrijskim odjemom, večinoma ni večjih problemov. Za individualne samooskrbe pa je na vsakem nizkonapetostnem izvodu prostora le za nekaj elektrarn.«

»Za dolgoročno prakso bi Elektro Gorenjska moral v naslednjih letih precej bolj intenzivno vlagati v nizkonapetostni del omrežja, kjer se umeščajo sončne elektrarne. Kratkoročno pa, glede na naraščajoč trend zahtevkov, pričakujemo večanje težav z vključitvami sončnih elektrarn,« pravijo. Da bi lahko na obstoječe omrežje priključili vse, bi morali bistveno ojačati predvsem nizkonapetostno omrežje, a se soočajo s pomanjkanjem finančnih sredstev. »Finančnih sredstev v letu 2022 ni niti za nujne investicije. Zaradi sprejetja interventnega zakona, ki je Elektru Gorenjska povzročil velik izpad prihodkov iz naslova omrežnine, smo bili primorani znižati plan investicij za 9 mio evrov,« ponazorijo.

V Elektru Ljubljana predvidevajo, da bo v prihodnje prišla v poštev kombinacija ojačitve omrežja in drugih ukrepov, kot so prilagajanje oddaje v omrežje trenutnim zmoglostim omrežja, kombinacija proizvodnje s hranilnikom energije itn. ■